

UPPKLARADE BROTT

PRELIMINÄR STATISTIK FÖR FÖRSTA HALVÅRET 2008

brå
brottsförebyggande rådet

Uppklarade brott

Sammanfattning

- Första halvåret 2008 personuppklarades drygt 121 000 brott, vilket är närmare 13 procent fler brott än första halvåret 2007. Det är den procentuellt största ökningen under första halvåren sedan 2002.
- Ökningen av de personuppklarade brotten märks främst för narkotikabrott, butiksstölder samt misshandelsbrott.
- Första halvåret 2008 klarades cirka 125 000 brott upp på teknisk väg, vilket är en ökning med cirka 13 procent jämfört med första halvåret 2007. Under första halvåren sedan 2002 har tekniskt uppklarade brott ökat i genomsnitt med cirka 10 procent.
- Antalet tekniskt uppklarade brott ökade framför allt bland olaga hot/ofredande, narkotikabrott och butiksstölder.
- *Personuppklaringsprocenten* ökade med drygt 1 procentenhet jämfört med första halvåret 2007, till 18 procent första halvåret 2008.
- Den *totala uppklaringsprocenten* ökade med knappt 3 procentenhet jämfört med föregående halvårs period, till 37 procent första halvåret 2008.

Inledning

Antalet uppklarade brott är ett mått på polisens, åklagarens och övriga brottsutredande myndigheters arbete med att "åtgärda och klarlägga" de brottanmälningar som upprättas. Begreppet *uppklarat* betyder antingen att en person bundits till brottet eller att brottet har klarats upp på annat sätt, det vill säga *personuppklarat*¹ eller *tekniskt uppklarat*². *Uppklaringsprocenten* redovisar, i procent, antalet brott som antingen personuppklarats eller klarats upp tekniskt under det första halvåret av antalet anmälda brott under samma period.

När du tolkar statistiken, tänk på att...

- Det generellt sett anmäls färre brott under det första halvåret än under det andra halvåret. Det motsatta gäller för uppklarade brott, det vill säga fler brott klaras upp under det första halvåret än under det andra halvåret. Detta ger högre *uppklaringsprocent* i den preliminära halvårsstatistiken än i den slutliga helårsstatistiken.
- En förändring i *uppklaringsprocenten* kan ytterst bero på två faktorer. Dels en förändring i antalet anmälda brott och dels en förändring i antalet uppklarade brott. Det betyder bland annat att *uppklaringsprocenten* kan minska trots att antalet uppklarade brott har ökat, om antalet anmälda brott har ökat i större omfattning.
- Nivån på uppklaringen skiljer sig mellan olika typer av brott. Vissa brott är mer lättuppklarade än andra. För några brottstyper, som vissa brott mot person, butiksstölder, rattfylleribrott och narkotikabrott, finns det ofta redan

¹ *Personuppklarat* innebär att åtal väckts, strafföreläggande utfärdats eller åtalsunderlåtelse meddelats.

² *Teknisk uppklaration* innebär till exempel att man inte kan styrka det brott som begåtts, att den misstänkte personen är minderårig (under 15 år).

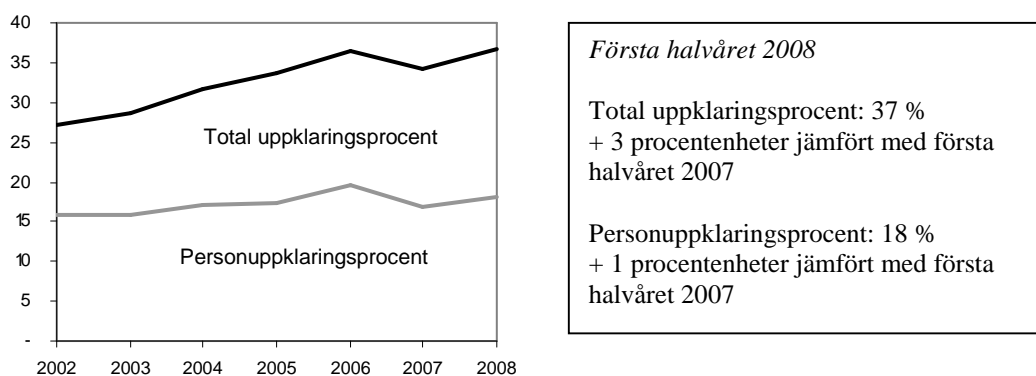
vid anmälan en identifierad misstänkt person, vilket leder till en hög *uppklaringsprocent*.

Utvecklingen av uppklarade brott

Första halvåret 2008 anmäldes enligt preliminär statistik cirka 673 000 brott (uppdaterad siffra från augusti). Det är en ökning med 5 procent jämfört med första halvåret 2007. Drygt 121 000 brott personuppklarades under första halvåret 2008, vilket var en ökning med 13 500 brott (13 procent) jämfört med första halvåret 2007. Ökningen har främst skett för narkotikabrott, butiksstölder och misshandelsbrott. Även *personuppklaringsprocenten* har ökat, från 17 procent första halvåret 2007 till 18 procent första halvåret 2008. Sedan år 2002 har nivån varit relativt konstant, bortsett från år 2006 då nivån var något högre. Cirka 125 000 brott klarades upp på teknisk väg, första halvåret 2008. Det är en ökning med 13 procent jämfört med motsvarande period år 2007. Den tekniska uppklaringen har framför allt skett för olaga hot/ofredande, narkotikabrott och butiksstölder. Följaktligen har även den *tekniska uppklaringsprocenten* ökat, från 17 procent till 19 procent första halvåret 2008.

Sammanlagt betyder det att den *totala uppklaringsprocenten* var 37 procent första halvåret 2008, jämfört med 34 procent första halvåret 2007. Bortsett från år 2007 har utvecklingen för första halvåren av den *totala uppklaringsprocenten* varit ökande sedan år 2002. Nivån första halvåret 2008 var tillsammans med första halvåret 2006 de högsta under perioden. Av de 246 000 brott som totalt klarades upp första halvåret 2008 var 49 procent personuppklarade och 51 procent tekniskt uppklarade.

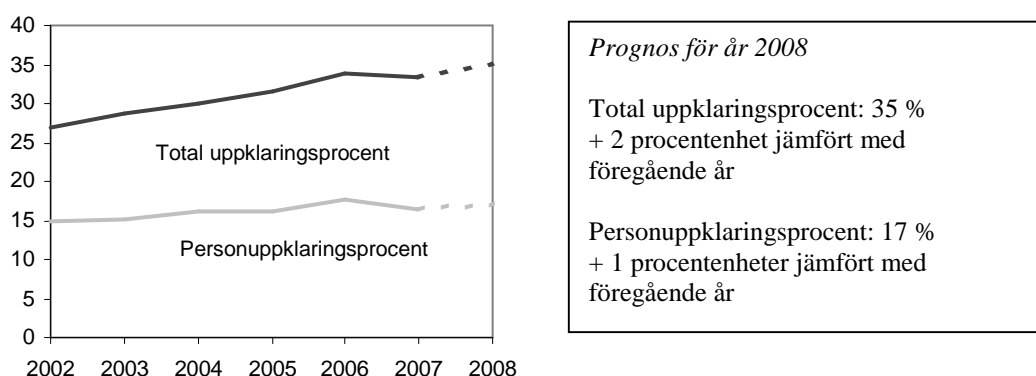
Utvecklingen av den totala uppklaringsprocenten och personuppklaringsprocenten, första halvåren 2002–2008.

Utvecklingen av *uppklaringsprocenten* för halvårsstatistiken liknar utvecklingen av *uppklaringsprocenten* för helårsstatistiken. Dock anmäls i regel färre brott under första halvåren medan däremot *fler* brott klaras upp under samma period. Det ger en högre *uppklaringsprocent* för den preliminära halvårsstatistiken än för den slutliga helårsstatistiken. För att ge en bild av *uppklaringsprocenten* för hela år 2008 har en prognos gjorts, där hänsyn till ovanstående tagits.

Enligt prognosen kommer *personuppklaringsprocenten* för helåret vara 17 procent, jämfört med år 2007 är det en ökning med 1 procentenhet. Den *totala uppklaringsprocenten* kommer enligt prognosen att öka från 33 procent år 2007 till 35 procent år 2008.

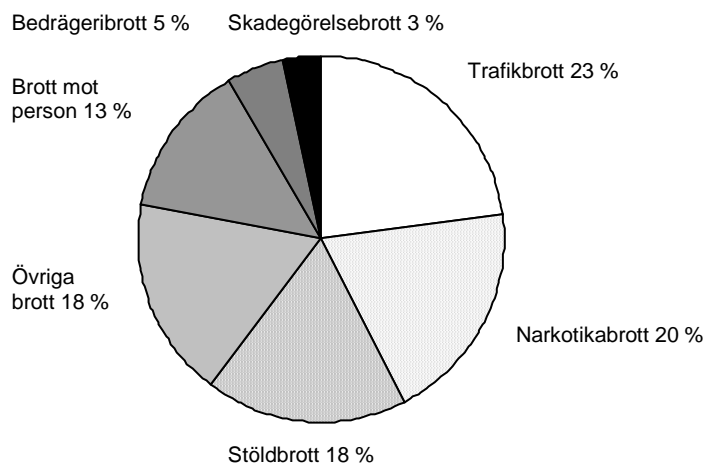
Utvecklingen av den totala uppklaringsprocenten och personuppklaringsprocenten, helåren 2002–2008 med prognostiserat värde för år 2008.

Struktur

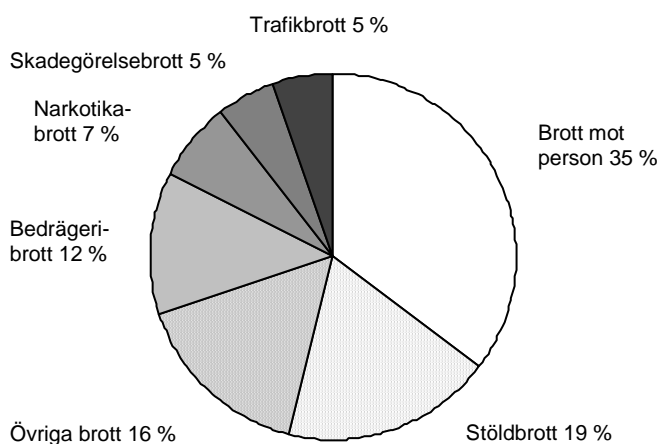
Drygt en fjärdedel av de personuppljade brotten utgjordes av brottskategorin trafikbrott. Merparten av dessa (65 procent) var olovlig körning. Även brottskategorierna narkotikabrott och stöldbrott var relativt vanliga bland de personuppljade brotten. De utgjorde omkring en femtedel vardera. Brottskategorierna bedrägeribrott och skadegörelsebrott utgjorde mindre delar av de personuppljade brotten, 5 respektive 3 procent.

Brottskategorier i procent av antalet personuppljade brott, första halvåret 2008 (121 361 personuppljade brott).

Den vanligaste brottskategorin bland de tekniskt uppljade brotten var brott mot person, som utgjorde 35 procent. Cirka 44 procent av de tekniskt uppljade brotten av kategorin brott mot person var brott om olaga hot och ofredande. Drygt en tredjedel var misshandelsbrott. Den näst vanligaste brottskategorin bland de tekniskt uppljade brotten var stöldbrott, 19 procent. Skadegörelsebrott och trafikbrott utgjorde mindre delar av de tekniskt uppljade brotten, 5 procent vardera.

Brottskategorier i procent av antalet tekniskt upklarade brott, första halvåret 2008 (125 128 tekniskt upklarade brott).

Utvecklingen av olika brottstyper

Det finns stora skillnader i *uppklaringsprocenten* mellan olika brottstyper. Till viss del beror det på att brotten är olika svåra att klara upp. Nedan redovisas antal upklarade brott och *uppklaringsprocenten* för första halvåret 2008, dels för samtliga brott, dels för de fyra mest frekventa brottstyperna när det gäller personuppklaring.

Översikt över antal anmälda och upklarade brott, fördelade på personuppklarade och tekniskt upklarade brott, samt uppklaringsprocent första halvåret 2008.

Brottstyp	Anmälda brott	Uppklarade brott			Uppklaringsprocent	
		Person-uppklarade	Tekniskt uppklarade	Totalt	Person-uppklarade	Totalt
Samtliga brott	673 156 ↑	121 361 ↑	125 128 ↑	246 489 ↑	18	37
Brott mot person (3-7 kap. BrB)	111 781 ↑	16 447 ↑	44 129 ↑	60 501 ↑	15	54
Stöldbrott (8 kap. BrB)	270 648 ↓	21 655 ↑	23 399 ↑	45 054 ↑	8	17
Trafikbrott	41 745 ↑	27 690 ↑	6 637 ↑	34 327 ↑	66	82
Narkotikabrott	39 959 ↑	23 786 ↑	8 569 ↑	32 355 ↑	60	81

Pilansvisningarna (↑; ↓; →) anger förändringen jämfört med första halvåret 2007.

Utvecklingen av upklarade brott mot person

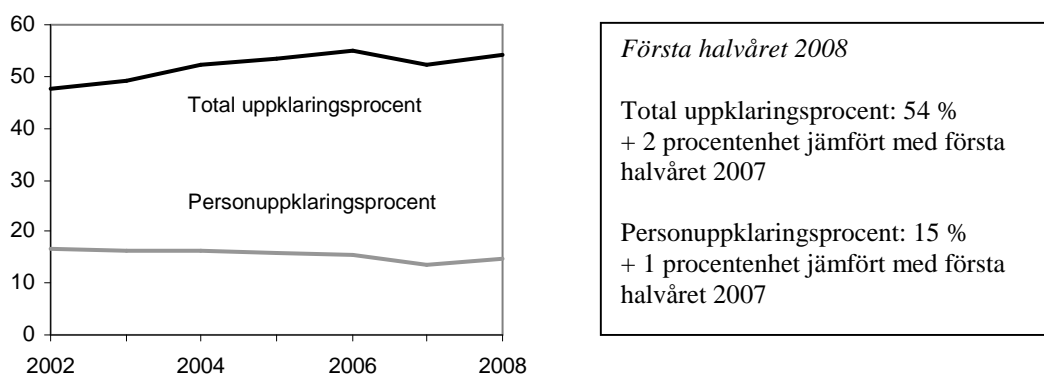
Antalet anmälda brott mot person (3-7 kap. BrB. Brott mot liv och hälsa) ökade med 6 procent första halvåret 2008 jämfört med första halvåret 2007. Majoriteten av brotten mot person utgjordes av misshandelsbrott och olaga hot/ofredande.

Även de personuppklarade brotten mot person ökade (14 procent), till 16 400 brott första halvåret 2008. Drygt hälften av de personuppklarade brotten mot person var misshandelsbrott. Eftersom de personuppklarade brotten ökade i större utsträckning än de anmälda brotten betyder det att *personuppklaringsprocenten* ökade, från 14 procent första halvåret 2007 till 15 procent första halvåret 2008. Även de tekniskt upklarade brotten ökade (9 procent) jämfört med första halvåret 2007. Bland de tekniskt

uppklarade brotten mot person dominerade olaga hot/ofredande. Den *tekniska uppklaringsprocenten* ökade med 1 procentenhet, till 39 procent första halvåret 2008.

Sammantaget betyder det att den *totala uppklaringsprocenten* ökade med två procentenheter, till 54 procent första halvåret 2008. Utvecklingen av den *totala uppklaringsprocenten* har sedan första halvåret 2002 varit ökande med undantag av 2007. Trenden för *personuppklaringsprocenten* har tvärtom varit svagt nedåtgående fram till första halvåret 2008, då en mindre ökning skedde.

Utvecklingen av personuppklaringsprocenten och den totala uppklaringsprocenten för brott mot person, första halvåren 2002–2008.

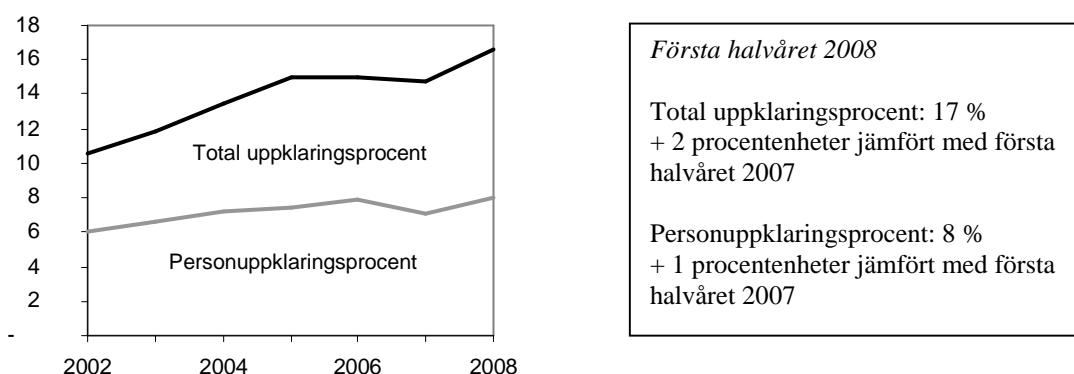
Utvecklingen av uppklarade stöld och andra tillgreppsbrott

Personuppklaringen är generellt sett låg för tillgreppsbrott (undantaget är butiksstölder), eftersom det är sällsynt att gärningspersonen iakttagits när brottet begås.

Första halvåret 2008 minskade antalet anmälda tillgreppsbrott (8 kap. BrB) med 3 procent jämfört med första halvåret 2007. Däremot ökade (10 procent) antalet personuppklarade tillgreppsbrott, till 21 700 brott. Merparten (68 procent) av de personuppklarade tillgreppsbrotten var butiksstölder. Även de tekniskt uppklarade brotten ökade (10 procent), till 23 400 brott. Detta innebär att både personuppklaingsprocenten och den *tekniska uppklaringsprocenten* ökade med 1 procentenhet vardera jämfört med första halvåret 2007, till 8 respektive 9 procent.

Det betyder att även den *totala uppklaringsprocenten* ökade, från 15 procent till 17 procent första halvåret 2008. Under de senaste åren har antalet anmälda tillgreppsbrott minskat, vilket har bidragit till att både den *totala uppklaringsprocenten* och *personuppklaringsprocent* har ökat sedan första halvåret 2002, med undantag för första halvåret 2007.

Utvecklingen av personupplklaringsprocenten och den totala upplklaringsprocenten för stöld och tillgreppsbrott, första halvåret 2002–2008.

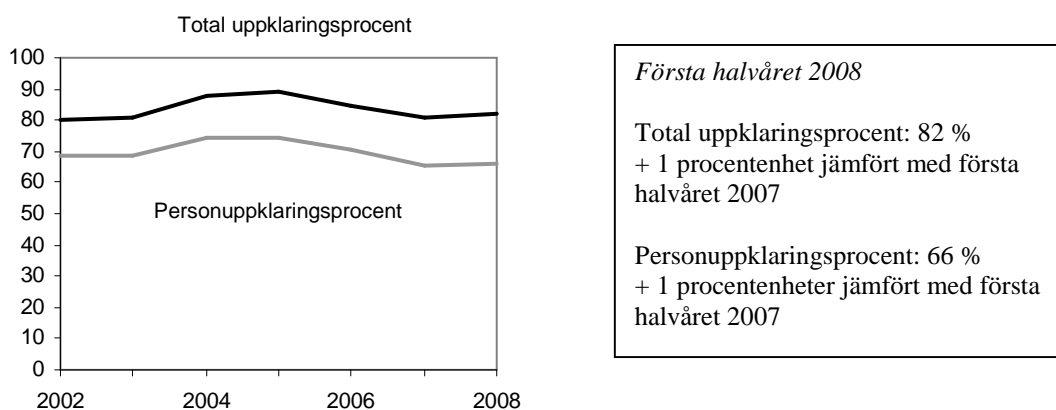

Utvecklingen av upplklarade trafikbrott

Under första halvåret 2008 skedde en knapp ökning av anmälda trafikbrott jämfört med första halvåret 2007. Antalet personupplklarade brott ökade i något större omfattning än de anmälda brotten. Cirka 27 700 trafikbrott personupplklarades. Merparten (57 procent) av de personupplklarade brotten var olovlig körning och drygt en fjärdedel var rattfylleribrott. När det gäller olovlig körning och rattfylleribrott har man vid anmälningstillfället i stort sett alltid en utpekad gärningsperson, vilket bidrar till att de flesta av dessa brott klaras upp. Ökningen av de personupplklarade trafikbrotten resulterade i en ökning av *personupplklaringsprocenten*, från 65 procent första halvåret 2007 till 66 procent första halvåret 2008. Även de tekniskt upplklarade brotten ökade jämfört med föregående år. Ökningen är relativt sett större än för de anmälda brotten, vilket betyder att den *tekniska upplklaringsprocenten* ökade från 15 procent till 16 procent första halvåret 2008.

Följaktligen ökade även den *totala upplklaringsprocenten*, med 1 procentenhet till 82 procent. Under de åtta senaste första halvåren har både den *totala upplklaringsprocenten* och *personupplklaringsprocenten* varit som högst 2004 och 2005, därefter har nivåerna sjunkit för att åter stiga något första halvåret 2008.

Utvecklingen av personupplklaringsprocenten och den totala upplklaringsprocenten för trafikbrott, första halvåren 2002–2008.

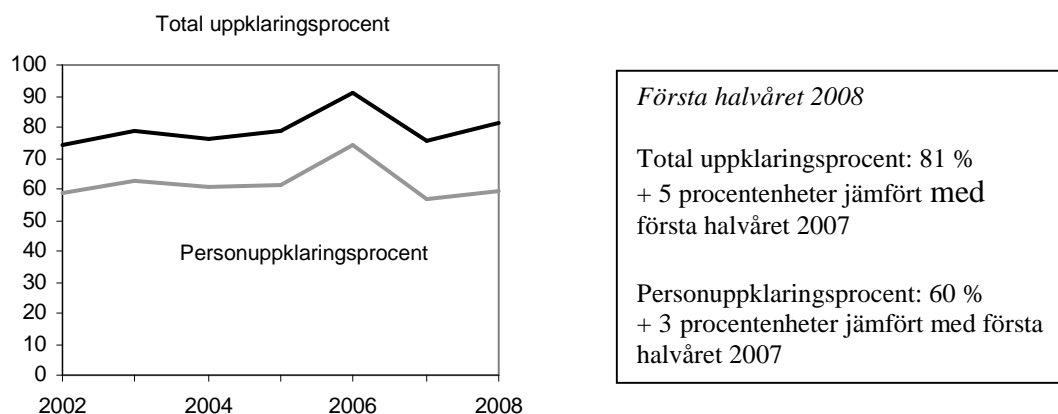
Utvecklingen av uppklarade narkotikabrott

Uppklaringsprocenten är hög för narkotikabrott. Utvecklingen av narkotikabrotten styrs till stor del av polisens spanings- och kontrollinsatser. Det gör att man i de flesta fall redan vid polisanmälan har en utpekad gärningsperson.

Första halvåret 2008 ökade antalet anmälda narkotikabrott med 6 procent jämfört med första halvåret 2007. Även de personuppklarade narkotikabrotten ökade (12 procent), till 23 800 brott, vilket resulterade i att *personuppklaringsprocenten* ökade från 57 procent första halvåret 2007 till 60 procent första halvåret 2008. De tekniskt uppklarade brotten ökade (20 procent) under det senaste året, till 8 570 brott. Det innebär att även den *tekniska uppklaringsprocenten* ökade, från 19 procent första halvåret 2007 till 21 procent första halvåret 2008.

Sammantaget betyder det att den *totala uppklaringsprocenten* ökade med 5 procentenheter, till 81 procent. Utvecklingen under de senaste åtta halvåren har varit relativt konstant, bortsett från 2006 då en kraftig ökning skedde.

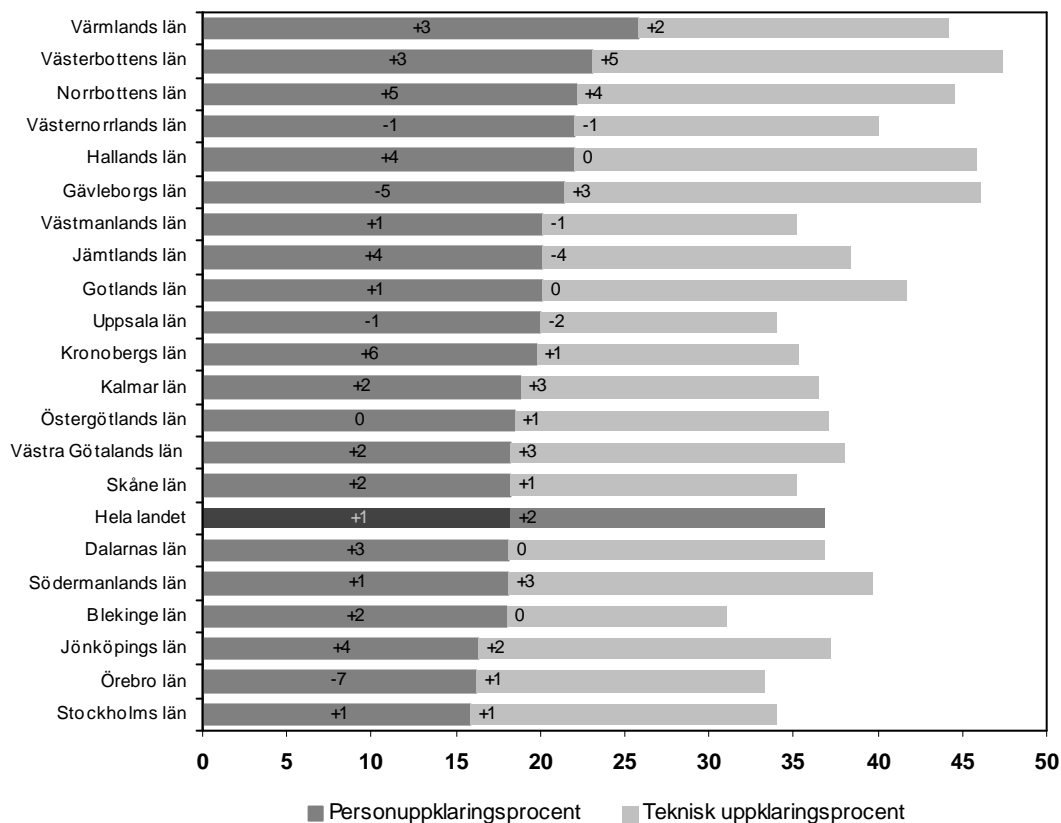
Utvecklingen av personuppklaringsprocenten och den totala uppklaringsprocenten för narkotikabrott, första halvåren 2002–2008.

Regionala variationer

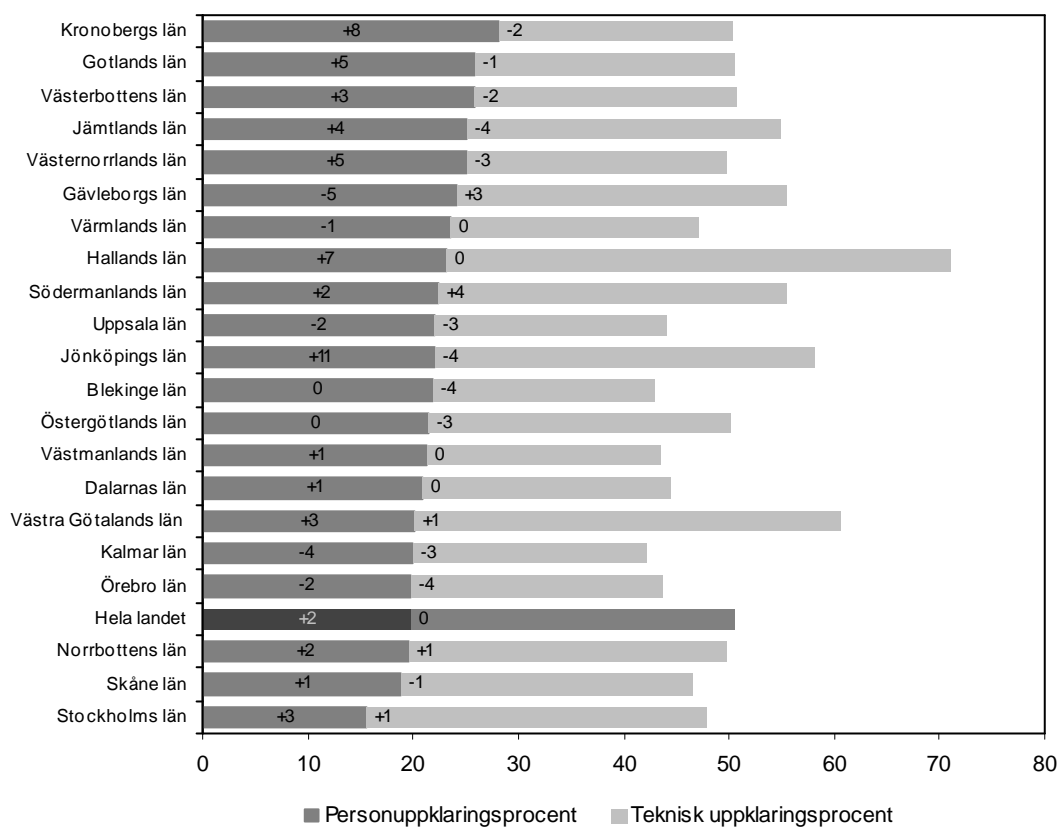
Det finns inte något stabilt mönster över hur länen rangordnar sig vad gäller *uppklaringsprocenten* från år till år. Län som ett år har varit i den lägre delen av ordningen kan nästa år ligga högt. Nedan visas hur länen fördelat sig efter *personuppklaringsprocenten* första halvåret 2008.

Personupplklaringsprocent och teknisk upplklaringsprocent för samtliga brott i länen första halvåret 2008 med förändring i procentenhet jämfört med motsvarande period föregående år.

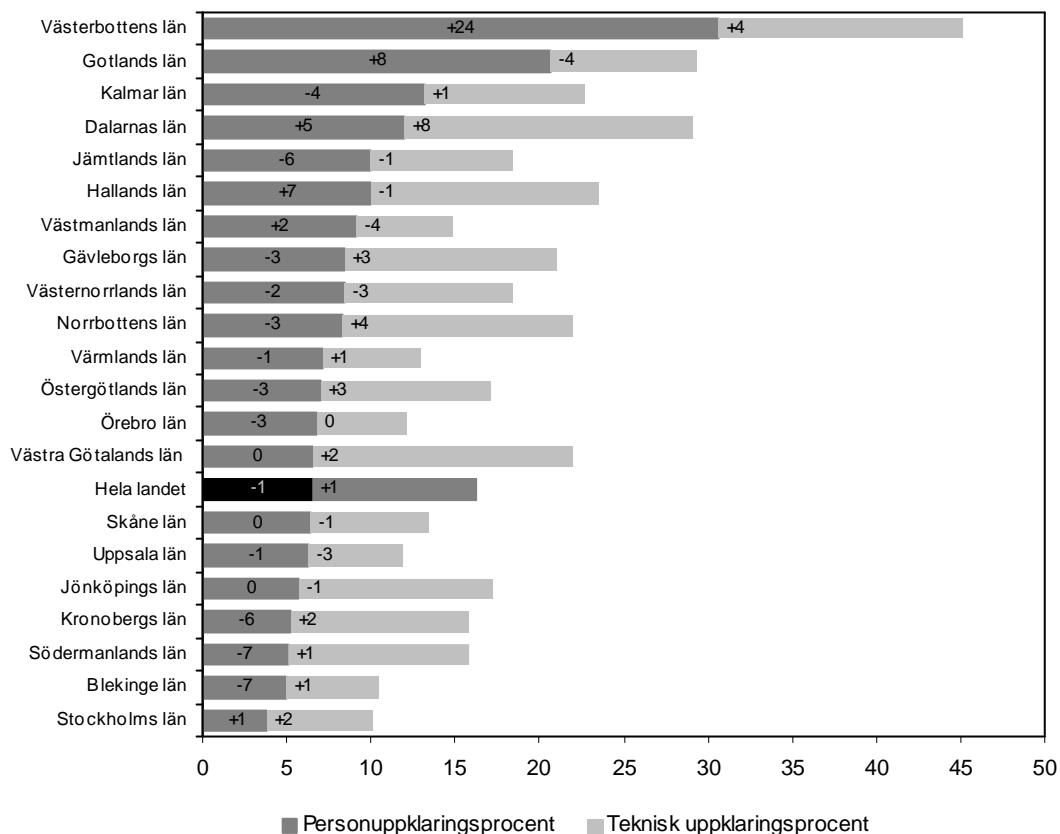

De länsvisa skillnaderna i *upplklaringsprocenten* kan delvis förklaras av skillnader i brottsstrukturen mellan länen. Vissa län har högre andel brott där man oftast redan vid anmälningstillfället har en misstänkt person, till exempel narkotika och trafikbrott. En annan faktor som påverkar *upplklaringsprocenten* är att den tekniska upplklaringen varierar mellan länen. Olika polismyndigheter tillämpar principerna för avskrivningar av ärenden något olika. Det kan resultera i att samma typ av ärende kan redovisas som tekniskt upplärat av en polismyndighet, men som ouppklarat av en annan. Nedan visas hur länen fördelar sig efter *personupplklaringsprocenten* vad gäller misshandels brott respektive bilstölder, första halvåret 2008.

Personuppläringsprocent och teknisk uppläringsprocent för misshandels brott i länen första halvåret 2008 med förändring i procentenhet jämfört med motsvarande period föregående år.

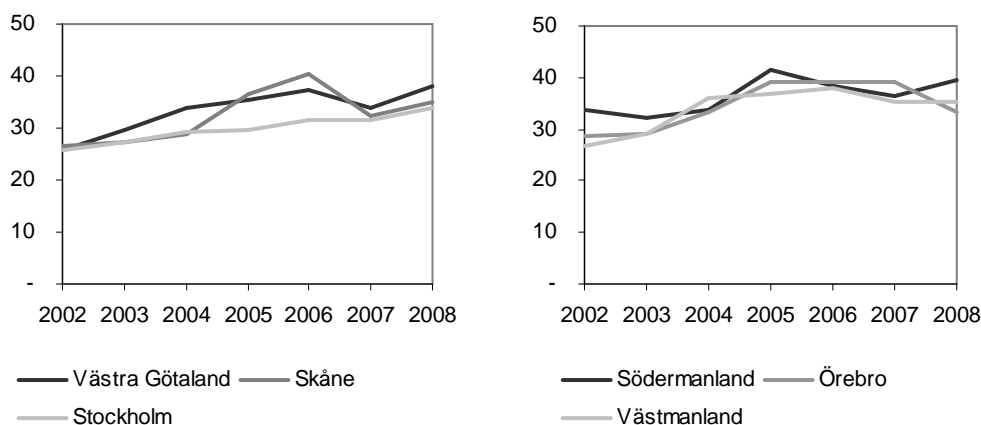

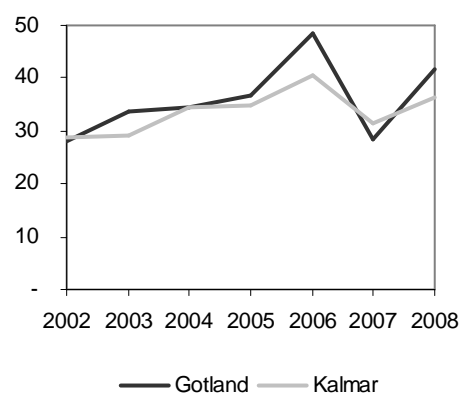
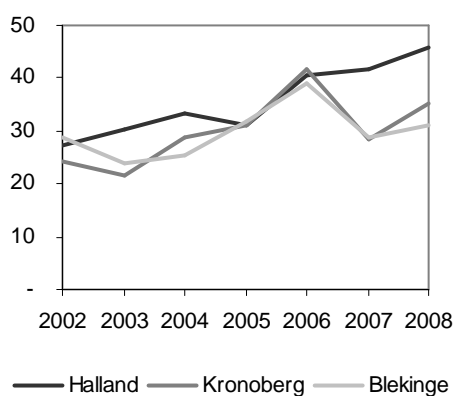
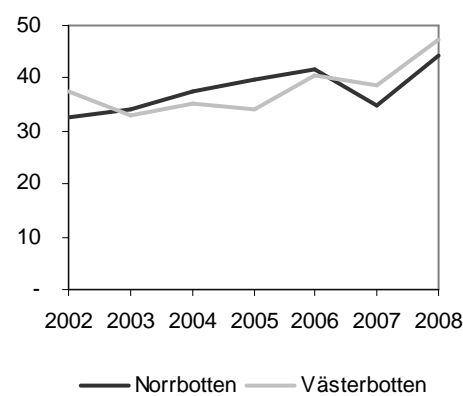
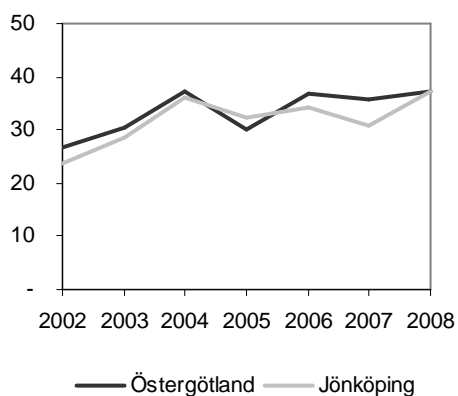
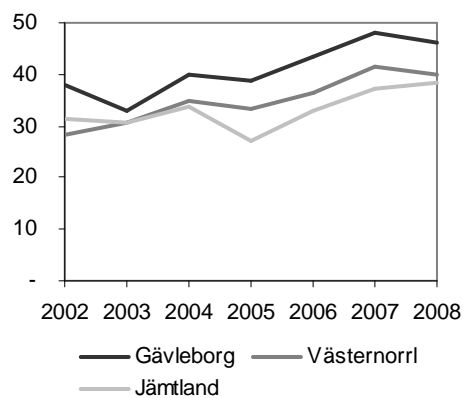
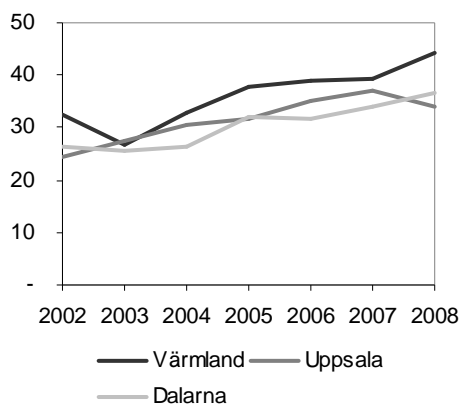
Personupplklaringsprocent och teknisk upplklaringsprocent för bilstölder i länen första halvåret 2008 med förändring i procentenhet jämfört med motsvarande period föregående år.

Utvecklingen av den *upplklaringsprocenten* har sedan första halvåret 2002 fluktuerat i de olika länen. I Stockholms län är dock utvecklingen av den *totala upplklaringsprocenten* betydligt stabilare än i de övriga länen. Det beror på att Stockholms län relativt sett har en stor mängd anmälda och upplklarade brott, vilket gör att mindre variationer inte påverkar *upplklaringsprocenten* nämnvärt. I de mindre länen, som exempelvis Gotlands och Blekinge län, kan även mindre variationer för anmälda och upplklarade brott tydligt påverka *upplklaringsprocenten*. Samtliga län har en tydlig uppåtgående trend vad gäller den *totala upplklaringsprocenten* och i vissa län är trenden brantare. Det gäller Hallands, Värmlands, Västernorrlands och Gävleborgs län. Den *totala upplklaringsprocenten* ökade i de flesta län det senaste halvåret.

Utvecklingen av den total upplklaringsprocent i länen första halvåren 2002– 2008.

Statistikens innehåll

Preliminär halvårsstatistik

Den officiella kriminalstatistiken beskriver den brottslighet som kommer till myndigheternas kännedom. Ett stort antal brott anmäls aldrig. När man använder den officiella statistiken, är det därför viktigt att kunna läsa den på rätt sätt.

År 2006 redovisades för första gången en preliminär halvårsstatistik över uppklarade brott för första halvåret. År 2007 var det ej möjligt då åklagarmyndigheten under första halvåret successivt införde ett nytt ärendehanteringssystem. För att jämförelser ska kunna göras har dock halvårsstatistik över uppklarade brott för första halvåret 2007 tagits fram i efterhand. I samma syfte har även halvårsstatistik mellan år 2002 och 2005 i efterhand tagits fram i samband med den preliminära halvårsstatistiken år 2006. Införandet av Cåbra kan vara en orsak till att uppklaringsstatistiken för 2007 är märkbart lägre än första halvåret 2006 och 2008.

Olika statistikbegrepp

Statistiken över det totala antalet anmälda brott, uppklarade brott och misstänkta personer ger en allmän beskrivning av brottslighetens omfattning, struktur, utveckling och regionala fördelning i Sverige.

I statistiken redovisas följande brott:

- Brott mot brottsbalken³
- Brott mot trafikbrottslagen⁴
- Brott mot narkotikastrafflagen
- Brott mot övriga specialstraffrättsliga författningar där fängelse ingår i straffskalan.

Försök, förberedelse och stämpling⁵ till brott redovisas som fullbordade brott. Försöksbrotten redovisas dock separat för mord och dråp, våldtäkter, bostadsinbrott samt biltillgrepp.

Brottstyp

Klassificeringen av brott sker med hjälp av brottskoder. Varje brottstyp har en specifik kod. Anvisningar för hur brotten ska kodas, *Kodning av brott*, har utfärdats av Brå i samråd med Rikspolisstyrelsen, Åklagarmyndigheten och Tullverket. Brottsstyperna/koderna bygger på gällande lagstiftning.

Anmälda brott

De brott som redovisas har anmälts till och registrerats av polisen, tullen eller åklagare under redovisningsperioden. Brotten kan alltså ha ägt rum före redovisningsåret och behöver inte ha upptäckts under det år som redovisningen avser.

Det totala antalet anmälda brott redovisas, det vill säga även händelser som vid senare utredning visar sig inte vara brott eller där brott inte kan styrkas. Detta är särskilt betydelsefullt för vissa brott, exempelvis mord, dråp och misshandel med dödlig utgång.

Uppklarade brott

I statistiken över uppklarade brott redovisas de anmälda brott som polisen, åklagarna och övriga brottsutredande myndigheter klarat upp under redovisningsåret. Termen *uppklarade brott* innebär inte att någon dömts för brottet utan anger att brottet fått *ett*

³ Följande brott ingår dock inte: Vållande till kroppsskada eller sjukdom i samband med trafikolycka (BrB 3 kap. 8 §), egenmäktigt förfarande genom olovligt utnyttjande av annans parkeringsplats (BrB 8 kap. 8 §) och förargelseväckande beteende (BrB 16 kap. 16 §).

⁴ I den statistiska redovisningen över *trafikbrotten* ingår inte vårdslöshet i trafik (1 § 1 st.) och hindrande eller störande av trafik i väsentlig mån.

⁵ Med stämpling (enl. 23 kap. 2 § 2 st. BrB) menas antingen att en person i samråd med någon annan beslutar utföra brottet, eller att en person själv erbjuder sig eller övertalar någon annan att utföra brottet.

polisiärt klarläggande. Ett brott kan alltså redovisas som uppkänt även om den åtalade frikänts vid en rättegång.

Uppklarade brott består av

- *Personuppkänt* brott är den gemensamma benämningen på de brott för vilka det beslutats om åtal, utfärdats strafföreläggande eller meddelats åtalsunderlåtelse.
- *Tekniskt uppkänt* brott är de brott som uppkänts på annat sätt än genom personuppkänt, till exempel att man inte kan styrka att ett brott har begåtts, den anmälda gärningen bedöms inte vara brott, den misstänkta personen är minderårig eller någon annan anledning.

Ouppkänt brott är de brott som är under utredning samt de brott som inte anses möjliga att klara upp, till exempel på grund av att inget spaningsresultat uppnåtts.

Uppklaringsprocent/personuppkänt redovisar i procent antalet brott uppkänt under ett år (kan vara anmälda under samma år eller tidigare) av antalet anmälda brott under samma år. Eftersom brotten inte alltid klaras upp samma år som de anmäls kan det under ett år klaras upp fler brott än vad som anmäls. *Uppklaringsprocenten* blir då högre än 100 procent.

Källor

Till grund för statistiken över *anmälda* brott ligger uppgifter från polis, åklagare, och tull. Även uppgifter från Ekobrottsmyndigheten, Kustbevakningen och Skatteverket ligger till grund för statistiken.

Underlaget till statistiken över *uppkänt brott* och *misstänkta personer* kommer huvudsakligen från polisen och åklagare, men även från tullen.

För ytterligare information kring statistikens uppbyggnad, kvalitet och jämförbarhet se Kriminalstatistik 2007, Rapport 2008:17.

Mars 2008

Brå ansvarar för den officiella kriminalstatistiken och har till uppgift att förse rättsväsendets myndigheter, brottsförebyggande aktörer och övriga användare med statistik av god kvalitet som underlag för beslutsfattande, utredningsverksamhet, debatt och forskning.

Brå:s statistikenhet sammanställer och presenterar, utifrån insamlade uppgifter från rättsväsendets administrativa system, årligen cirka 400 tabeller på månads-, kvartals- och årsbasis inom områdena brott, personer lagförda för brott, kriminalvård och återfall i brott. Uppgifterna redovisas på såväl nationell som regional och lokal nivå.

Tabellerna publiceras på Brå:s webbplats, www.bra.se/statistik, tillsammans med tolkningsanvisningar, kommentarer och analyser, samt i de två årliga publikationerna, Kriminalstatistik och Narkotikastatistik.

Statistik över anmälda brott har förts från år 1950. Statistiska centralbyrån publicerade årligen statistik till och med redovisningsåret 1992.